

DE CRISIS EN DE ARBEIDSMARKT VOOR ACCOUNTANTS

Geen nieuws is

go

De invloed van de economische crisis op de instroom en bezetting van accountantskantoren valt vooralsnog mee. Maar in de markt wordt gesproken van de kliftheorie. Een ding lijkt zeker: de kantoren hebben geleerd van de jaren tachtig en willen vooral geen generaties missen in de opbouw van de personele bezetting.

TEKST NART WIELAARD | BEELD CORBIS

Vanaf deze zomer verplicht Deloitte alle medewerkers in Nederland om verspreid over het jaar tien verlofdagen in te kopen. Het kantoor zelf geeft in ruil daarvoor drie extra dagen cadeau. Het opnemen van de extra verlofdagen moet gebeuren in het laagseizoen. Wie werkzaam is in de accountancy kan dus een paar weken langer in de zon liggen dan gebruikelijk, al wordt dat luieren dan wel voor het grootste deel uit eigen zak betaald. Deloitte is daarmee - vooralsnog - het enige kantoor dat een tamelijk rigide maatregel uit de kast haalt om de effecten van de marktdruk in de huidige crisistijd te lijf te gaan. Eerder al viel op dat Deloitte het mes zette in de consultantsafdeling - waar eind vorig jaar tien procent van de arbeidsplaatsen werd geschraapt - en in de staffuncties. Andere kantoren zijn opvallend stil en reppen nog niet over 'maatregelen in de

ed nieuws?

De officiële reacties zijn positief. Men ziet heel clichématig 'de toekomst met vertrouwen tegemoet'.

personele sfeer'. Worden zij minder hard getroffen dan Deloitte of voeren ze de veranderingen meer in stilte door?

'VERTROUWEN'

Het is lastig om daar de vinger op te krijgen, want het is typisch zo'n onderwerp waarover men niet het achterste van de tong wil laten zien aan de media. De officiële reacties zijn positief. Men ziet heel clichématig 'de toekomst met vertrouwen tegemoet' en meent dus dat er van rigide ingrepen in het personeelsbestand geen sprake zal zijn.

Meint Waterlander, woordvoerder van PricewaterhouseCoopers is duidelijk op de vraag of er ideeën en/of plannen zijn voor draconische maatregelen zoals werktijdverkorting: "Nee."

Wilma Polderman, HR-manager bij Mazars zegt zo iets evenmin te verwachten. "We hebben nog steeds vaca-

tures. Bovendien is er ook in deze tijd nog steeds een natuurlijk verloop in het personeelsbestand." Daan van den Broek, woordvoerder BDO, sluit zich daarbij aan: "Uiteraard houden we de situatie en ontwikkelingen scherp in de gaten. Daarbij kijken we kritisch naar de efficiency van onze bedrijfsvoering en voeren we, daar waar nodig, kostenbesparingen door. Van ingrijpende maatregelen zoals werktijdverkorting is *momenteel* (cursive-ring redactie) geen sprake."

GEEN VRAAGUITVAL

Eigenlijk is een accountantskantoor net een groenteboer. Die blijft broccoli verkopen, want een mens moet nu eenmaal vitamines eten. En een accountant blijft jaarrekeningen samenstellen of controleren, want dat moet nu eenmaal van de overheid. En dus heeft de branche niet te kampen met een vraaguitval zoals bijvoor-

beeld in de logistieke sector of automotive te zien was in het voorjaar van 2009. Waterlander: "Ons personeelsbestand is zelfs wat groter dan in dezelfde periode vorig jaar. En hoe we met vacatures omgaan? Voor het opvullen van vacatures geldt dat we zoals altijd per keer bekijken of een vacature weer vervuld moet worden. Dat mag nooit een vanzelfsprekendheid zijn, in goede of slechtere tijden. Maar wij kennen geen personeelsstop." Dat laatste geldt voor alle kantoren: de vacaturepagina's op de websites zijn weliswaar minder goed gevuld dan een jaar geleden, maar er wordt nog steeds naar mensen gezocht.

KLIFTHEORIE

Toch zien de grote kantoren de tweede helft van 2009 volgens een welingelichte bron met enige zorg tegemoet. De bulk van het reguliere werk over boekjaar 2008 is ■

Nederland heeft grootste tekort aan financiële professionals

Een internationaal onderzoek van wervingsbureau Robert Half International onder meer dan zesduizend finance en HR-professionals - waarvan ruim driehonderd in Nederland - geeft inzicht in een aantal relevante arbeidsmarktontwikkelingen voor financiële functies. De maatregel die het meest wordt genoemd (door 35 procent) als reactie op de financiële crisis is dat organisaties (tijdelijk) stoppen met het inhuren van nieuwe mensen. De Workplace Survey 2009 - uitgevoerd in februari/maart 2009 - laat verder onder andere zien dat toen nog steeds tachtig procent van de Nederlandse ondervraagden een tekort waarnam op de arbeidsmarkt voor hoog gekwalificeerde *finance & accounting professionals*. Opmerkelijk in dat verband: geen enkel Europees land scoort op deze vraag zo hoog.

dan klaar, en er zijn weinig bijzondere opdrachten naast de reguliere jaarrekeningcontroles. In dat verband wordt ook gesproken van de kliftheorie: een steile daling van de omzet die je niet van tevoren ziet aankomen omdat het pad nog steeds licht oploopt. De bron: "Binnen ons kantoor wordt nu al intensief gesproken met mensen op hoog niveau omdat het bestuur van hen af wil. Ook met partners

De crisis in de jaren tachtig sloeg een gat in de hiërarchisch opgebouwde formatie.

vinden die gesprekken plaats." Ook hier geldt: in de officiële berichtgeving is dat niet terug te vinden. BDO-voorzitter Martin van Roekel vertelde het Financieel Dagblad wel dat de groei wat lager zal gaan uitvallen dan de zeven procent die men de afgelopen jaren gewoon was. En KPMG schrijft in het jaarverslag: "Gezien de recente economische ontwik-

kelingen verwachten wij geen groei van betekenis in de auditpraktijk." Even verderop is te lezen: "In het verslagjaar zijn wij gestart met het project 'huis op orde' dat als doelstelling heeft de kwaliteit van onze processen te verbeteren (...) en daar waar mogelijk efficiencies (een taalkundige vondst die de schoonheidsprijs bepaald niet verdient, NW) door te voeren. Als gevolg van de recente economische ontwikkelingen is het belang van dit project verder toegenomen en zijn acties vanuit dit project geïntensiveerd."

'RECESSIE-PROOF'

Een beetje zorgelijk klinkt het al wel, maar een urgent crisisgevoel geeft het toch bepaald niet. Er bestaat een groot verschil met hoe de kantoren in het Verenigd Koninkrijk rigoureuze maatregelen doorvoeren, inclusief werktijdverkorting en ontslagen. Maar dat is volgens economen dan ook een echte trampolinedeconomie: hard omlaag en hard omhoog.

Terwijl de Nederlandse economie een veel stabiel karakter heeft.

Een prachtig *sign of the times* is te vinden op de website nationalevacaturebank.nl. Boven een vacature van een niet nader genoemd kantoor in Brabant staat daar: 'RECESSIE-PROOF ktr. zoekt Assistent Accountant'. De omvang van de leasebak doet er tegenwoordig blijkbaar minder toe, en over de optimale balans tussen werk en privé wordt niet meer gediscussieerd: recessiebestendigheid is tegenwoordig een belangrijke eigenschap van een werkgever.

WERVINGSBELEID

Hoe gaan de kantoren om in deze tijd met hun wervingsbeleid? De laatste 'fatsoenlijke' crisis - de diepe recessie in de eerste helft van de jaren tachtig - leerde destijds een tamelijk harde les. Kantoren knepen destijds de instroom van nieuwe mede-

Dertig procent minder vacatures

Ook detacheerder Yacht volgt de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt voor hoger opgeleiden in bedrijfseconomische functies in financial accounting, management accounting, financieel management en AO/IC. De arbeidsmarkt voor finance professionals is volgens Yacht in het eerste kwartaal van 2009 snel verslechterd. Ten opzichte van 2008 is het aantal printvacatures afgenomen met dertig procent. Online vacatures laten een soortgelijke daling zien. Er is sprake van evenwicht, en een overschot is volgens Yacht nog niet in beeld.

werkers flink af en zaten begin jaren negentig als gevolg van dat kortzichtige beleid op de blaren. Ze misten enkele jaarlagen in de instroom vrijwel geheel en hadden daarmee ook een gat in de hiërarchisch opgebouwde formatie geslagen. Ervaren controleleiders waren destijds een zeer schaars goed geworden. Wilma Polderman kan het zich nog herinneren, want dat was de tijd dat zij in dienst trad bij Mazars. Ze gelooft echter dat de branche die fout nu niet opnieuw gaat maken. "Onze wervingsactiviteiten gaan in elk geval gewoon door. Al ligt de instroom wel wat lager dan voorgaande jaren. Maar we hebben vertrouwen in de toekomst en de werving van jonge mensen is een voorwaarde voor een optimale opbouw van de formatie." Waterlander over de instroom bij PwC: "Er is niet zo gek veel veranderd. Het verloop onder onze professionals is heel

Cash heeft prioriteit

Het is interessant om te zien welke functiegerebieden men in belang ziet toenemen onder de huidige economische omstandigheden. In het onderzoek van Robert Half International worden daar genoemd (weinig verrassend) Credit & Collections (39 procent), Accounts Receivable (39 procent) en Financial Analysis (32 procent). Internal audit scoort daar maar een magere elf procent, en compliance slechts vijf procent. Het is dan ook zo klaar als een klontje waar nu de prioriteiten liggen: bij het veiligstellen van de cash, niet bij de (interne) beheersing.

licht afgenomen ten opzichte van vorig jaar. Ook onze instroom is zo goed als gelijk aan die van vorig jaar."

Van den Broek: "BDO handhaaft de instroom van talentvolle stagiairs, starters en specialisten. Daarmee willen wij de kwaliteit van onze dienstverlening, ook in de toekomst, op peil houden. Door te investeren in talentvolle mensen zijn we klaar voor het moment wanneer de economie weer aantrekt. In het eerste kwartaal van 2009 is de instroom van nieuwe medewerkers licht toegenomen ten opzichte van het eerste kwartaal 2008."

VWO-INSTROOM

Grote financiële risico's neemt een kantoor overigens niet met het doorzetten van de wervingsactiviteiten. Ten eerste gaat het vaak om jaarcontracten en dus kan er over een jaar altijd nog afscheid van de nieuwkomer worden genomen als er te veel bankzitters blijken te zijn. En ten tweede gaat het om relatief goedkope mensen, aangezien ze nog in het begin van hun carrière staan. Dat geldt dan weer met name voor vwo'ers, een categorie waarvan Mazars verhoudingsgewijs veel 'afneemt'. Polderman: "Vwo'ers blijven voor ons interessante kandidaten die binnen onze organisatie kunnen worden gevormd tot professionals die uitstekend binnen onze cultuur passen. Ze zijn onervaren, maar dat geldt ook voor

Er wordt gesproken van de kliftheorie: een steile daling van de omzet in de tweede helft van 2009.

universitair geschoolden."

Met de vwo-instroom van dit jaar lijkt overigens nog wel wat bijzonders aan de hand te zijn. Het is namelijk voor hen aanmerkelijk minder eenvoudig een baan te vinden in de accountancy dan de afgelopen jaren. Dat heeft men ook gemerkt bij de NIVRA-Nyenrode School of Accountancy - het enige opleidingsinstituut waar vwo'ers de combinatie van werk en studie in de accountancy kunnen beginnen. Els Kroon is daar twee dagen per week projectmanager vacaturebemiddeling en kan helaas nog geen cijfers geven over de instroom van nieuwe studenten. Wordt het een probleem om dit jaar de vwo'ers aan de

De vwo-instroom vindt minder eenvoudig een baan in de accountancy dan de afgelopen jaren.

slag te krijgen bij de kantoren? "Ook daar kunnen we eigenlijk nog niks over zeggen. We hebben helaas nog geen goed overzicht, we zijn het nog in kaart aan het brengen." Is het dan in elk geval juist dat deze functie - vacaturebemiddeling - vorig jaar nog niet nodig was? "Het is inderdaad een nieuwe functie, dat klopt." □